

13. Ders (2 Aralık 1988 tarihli ders notu)

Dersin amacı:

1. Var- yok ifadelerinin kullanımı
2. (لَكِنْ ama) ifadesinin kullanımı

Not: Kırmızı harfler, konuşma dilinde telaffuz edilmez.

KELİMELER

Bardak	Kûb un	كُوبٌ
Bardaklar	Ekvâb un	أَكْوَابٌ
Hokka	Devât un	دَوَاةٌ
Hokkalar	Devâyât un	دَوَايَاتٌ
Çay	Şây un	شَايٍ
Mürekkep	Midâd un	مِدَادٌ
Sürahi	Devrak un	دَوْرَقٌ
Sürahiler	Devârik u	دَوَارِقُ
Su	Mâ un	مَاءٌ
Getir, ver	Hâti	هَاتِ

Not:

1. دَوَارِقُ kelimesi gayril munsariftir. (Devârikun) şeklinde okunmaz. Sonu çift hareke almaz (ُ - َ - ِ)

2. (أتى Getir) fiilinin kökü, (getirmek) fiilidir. Bu fiilden yapılmıştır.

أَنَا أَشْرَبُ الْمَاءَ بِالْكُوبِ
Ene eşrabu'l-mâe bi'l-kûbi
Ben suyu bardakla içerim.

أَ مَا أَمَامَ إِيَادٍ دَوْرَقُ؟
E mâ emâme İyâdın devrakun?
İyad'ın önünde sürahi yok mu?

أَمَامَهُ دَوْرَقُ وَلَكِنْ مَا فِيهِ مَاءٌ.
Emâmehû devrakun velâkin mâ fihi mâun.
Önünde sürahi var, ama içinde su yok.

أَجَلْ. لَدَيْهِ دَوْرَقُ وَلَكِنْ مَا فِيهِ مَاءٌ.
Ecel. Ledeyhi devrakun velâkin mâ fihi mâun.
Evet.Sürahisi var, ama içinde su yok.

مَا فِي دَوْرَقِهِ مَاءٌ.

Mâ fi devrakihi mâ^{un}.

Sûrahisinde (sûrahisinin içinde) su yok.

هَاتِ مَاءً لِإِيَادٍ يَا مَازِنُ .

Hâti mâen li İyâdⁱⁿ yâ Mâzin.

Mazin, İyad için su getir.

أَ مَا أَمَامَ يَاشَارَ كُوبٌ؟

E mâ emâme Yaşar kûb^{un}?

Yaşar'ın önünde bardak yok mu?

أَجَلْ. لَدَيْهِ كُوبٌ. وَلَكِنْ مَا فِيهِ مَاءٌ.

Ecel. Ledeyhi kûb^{un} velâkin mâ fîhi mâ^{un}.

Evet. Bardağı var ama içinde su yok.

أَجَلْ. لَدَيْهِ كُوبٌ. وَلَكِنْ مَا فِيهِ شَايٌ.

Ecel. Ledeyhi kûb^{un} velâkin mâ fîhi şây^{un}.

Evet. Bardağı var ama içinde çay yok.

هَاتِ شَايَا يَا أُورْخَانُ

Hâti şâyen yâ Orhan.

Orhan, çay ver. (getir)

مَا فِي كُوبِ يَاشَارَ شَايٍ.

Mâ fî kûbi Yaşar şây^{un}.

Yaşar'ın bardağında çay yok.

هَلْ رَأَيْتَ كُوبَ يَاشَارَ ؛ أَيْنَ هُوَ ؟

Hel raeyte kûbe Yaşar , eyne huve?

Yaşar'ın bardağını gördün mü, (o) nerde?

هَآ هُوَ هُنَا.

Hâ huve hunâ.

İşte burada.

كُوبُ يَاشَارَ . هَآ هُوَ هُنَا.

Kûbu Yaşar, hâ huve hunâ

Yaşar'ın bardağı, işte burada.

أَ مَا أَمَامَكَ كُوبٌ يَا يَاشَارُ؟

E mâ emâmeke kûbun yâ Yaşar?

Yaşar, önünde bardak yok mu?

هَاتِي شَايَا يَا عَائِشَةُ

Hâtî şâyen yâ Aişe

Ayşe, çay getir.

مَا فِي كُوبِ يَاشَارَ شَايٌ.

Mâ fî kûbi Yaşar şây^{un}.

Yaşar'ın bardağında çay yok.

أَجَلٌ. لَدَيَّ كُوبٌ. وَلَكِنْ مَا فِيهِ شَايٌ.

Ecel. Ledeyye kûb^{un} velâkin mâ fîhi şây^{un}.

Evet. Bardağım var (Bende bardak var), ama içinde çay yok.

هَلْ أَمَامَ زَرِّينَ دَوَاةٌ؟

Hel emâme Zerrîn devât^{un}?

Zerrin'in önünde hokka var mı?

أَجَلٌ لَدَيْهَا دَوَاةٌ وَلَكِنْ مَا فِيهَا مِدَادٌ.

Ecel. Ledeyhâ devâtun. Velâkin mâ fîhâ midâdun.

Evet. Hokkası var ama içinde mürekkep yok.

هَاتِي مِدَادًا يَا آيْفَرُ.

Hâtî midâden yâ Ayfer.

Ayfer, mürekkep getir.

مَا فِي دَوَاتِهَا مِدَادٌ.

Mâ fî devâtihâ midâdun.

Hokkasında mürekkep yok.

مَا فِي دَوَاةِ زَرِّينَ مِدَادٌ.

Mâ fî devâti Zerrin midâdun.

Zerrin'in hokkasında mürekkep yok.

لَيْسَ فِي دَوَاةِ زَرِّينَ مِدَادٌ.

Leyse fî devâti Zerrin midâdun.

Zerrin'in hokkasında mürekkep yok.

Not: (لَكِنْ ama:) iki cümle arası uyuşmazlık bildirir. (لَكِنَّ)'den daha tesirlidir.

هَلْ أَمَامَكَ دَوَاةٌ يَا زَرَّيْنُ؟
Hel emâmeki devâtun yâ Zerrin?
Zerrin, önünde hokka var mı?

أَجَلْ. لَدَيَّ دَوَاةٌ. وَلَكِنْ مَا فِيهَا مِدَادٌ.
Ecel. Ledeyye devâtun velâkin mâ fihâ midâdun.
Evet. Hokkam var ama içinde mürekkep yok.

KELİMELEER:

Çatal	Şevketun	شَوَكَةٌ
Bıçak	Sikkînun	سِكِّينٌ
Kılıç	Seyfun	سَيْفٌ

أَ مَا أَمَامَكَ شَوَكَةٌ يَا أُورْخَانَ؟
E mâ emâmeke şevketun yâ Orhan?
Orhan, önünde çatal yok mu?

أَمَامِي شَوْكَةٌ. وَلَكِنْ مَا لَدَيَّ سِكِّينٌ.

Emâmî şevketun velâkin mâ ledeyye sikkînun.

Önümde çatal var ama bıçağım yok. (Bende bıçak yok)

هَاتِ سِكِّينًا يَا يَافُوزُ

Yavuz bıçak getir.

Hâti sikkînen yâ Yavuz.

مَا أَمَامَ سَيْفِ الدِّينِ سِكِّينٌ.

Mâ emâme Seyfi'ddînî sikkînun.

Seyfettin'in önünde bıçak yok.

Aşağıdaki üç cümlede cümlede fail, meful ve mecrur oluşuna göre Seyfettin kelimesindeki harf- hareke değişimlerine dikkat edin:

Ötreli (fail: özne durumunda)

أَيْنَ سَيْفُ الدِّينِ؟

Eyne Seyfu'd-dîn?

Seyfettin nerede?

Üstünlü (meful: nesne iken)

هَلْ رَأَيْتَ سَيْفَ الدِّينِ؟
Hel raeyte Seyfe'd-dîn?
Seyfettin'i gördün mü?

Esreli durumda (mecrur)

أَمَامَ سَيْفِ الدِّينِ كِتَابٌ جَمِيلٌ.
Emâme Seyfi'd-dîn kitâbun cemîlun.
Seyfettin'in önünde güzel bir kitap var.

Not: Başına seslenme edatı ey: يَا gelen kelimeye münada denir. .
Münada tamlama halindeyse, muzaf'ın harekesi değişir. Üstün olur.
Muzafun ileyh değişmez.

Ör: يَا سَيْفَ الدِّينِ (Ey Seyfettin)

يَا عَبْدَ اللَّهِ (Ey Abdullah)

يَا	عَبْدَ	اللَّهِ
Seslenme edatı	Muzaf	Muzafun ileyh
İsim tamlaması		

BAZI FİİLLER

Emir	Mastar	Muzari (Şimdiki zaman)	Mazi (geçmiş zaman)
أُدْرُسْ	دِرَاسَةٌ دَرَسْ	يَدْرُسُ	دَرَسَ
Udrus	Dirâsetun Dersun	Yedrusu	Derase
Ders çalış Tahsil yap	Ders çalışmak Tahsil yapmak	Ders çalışıyor Tahsil yapıyor	Okudu, tahsil yaptı Ders çalıştı

Emir	Mastar	Muzari (Şimdiki zaman)	Mazi (geçmiş zaman)
أُرْسُمْ	رَسَمَ	يَرْسُمُ	رَسَمَ
Ursum	Resmun	Yersumu	Raseme
Resim yap	Resim yapmak	Resim yapıyor	Resim yaptı

Emir	Mastar	Muzari (Şimdiki zaman)	Mazi (geçmiş zaman)
إِتْمِمْ	تَمَّامَ	يَتِمُّ	تَمَّ
İtmim	Temâmun	Yetimmu	Temme
	Bitmek	Bitiyor	Bitti, gerçekleşti

Emir	Mastar	Muzari (Şimdiki zaman)	Mazi (geçmiş zaman)
اِقْرَأْ	قِرَاءَةٌ	يَقْرَأُ	قَرَأَ
İkra	Kıraâtun	Yakrau	Karae
Oku	Okumak	Okuyor	Okudu

Emir	Mastar	Muzari (Şimdiki zaman)	Mazi (geçmiş zaman)
أَدِّ	أَدَاءٌ - تَأْدِيَةٌ	يُؤَدِّي	أَدَّى
Eddi	Te'diye- Edâ	Yueddî	Eddâ
Yap Yerine getir	Yapmak Yerine getirmek	Yapıyor	Yerine getirdi Yaptı

KELİMELER

Ders	Dersun	دَرْسٌ
Dersler	Durûsun	دُرُوسٌ
Ödevin yapılması	Edâu'l-vâcibi	أَدَاءُ الْوَاجِبِ
Ödev	Vâcibun	وَاجِبٌ
Ödevler	Vâcibâtun	وَاجِبَاتٌ
Roman	Rivâyetun	رَوَايَةٌ

DİYALOG

Bayan Meryem: (السَّيِّدَةُ مَرْيَمُ)

هَلْ دَرَسْتَ دُرُوسَكَ يَا مَازِنُ؟

Hel deraste durûseke yâ Mâzin?

Mazin, derslerine çalıştın mı?

Mazin: (مَازِن)

أَجَلُ يَا مَامَا. تَمَّ أَدَاءُ الْوَاجِبِ

Ecel yâ mâmâ. Temme edâu'l-vâcibi.

Evet, anne. Ödev bitti.

Not: Suriye civarında anne için (umm ^{أم}) kelimesi yerine Fransızcadan geçen (maman: anne) kelimesi kullanılır.

أَدَّى مَازِنُ وَاجِبَهُ

Eddâ Mâzin^{un} vâcibehû.

Mazin ödevini yaptı.

Vidad (وِدَادُ)

مَا دَرَسَ مَازِنْ يَا مَمَّا.
Mâ derase Mâzin ^{un} yâ mâmâ.
Mazin ders çalışmadı anne.

قَرَأَ رِوَايَةً وَرَسَمَ دَوْمًا
Karae rivâyet ^{en} ve raseme devmen
Roman okudu ve devamlı resim çizdi.

Kaynak: İstanbul Üniversitesi emekli okutmanı Mustafa Seçkin'in derslerinde tuttuğum notlardan derlemedir. Mustafa Seçkin hakkında bilgi için tıklayınız:

http://www.istanbul.edu.tr/edebiyat/bolum_sayfasi/dogudilleri/emektar_hocalar.htm

<http://www.istanbuldakianadolu.com/istanbul/fethi-gemuhluoglunu-mustafa-seckinle-tanimak/>

Hazırlayan: Enise Sema Gonca

Mayıs- 2011

araphocam@yahoo.com

Tüm dosyalar için tıklayın:

<http://www.materyal.org.tr/arapca/dosyalar.php?uk=380000>